Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Lausunto

27.9.2024

EDUSKUNTA
Valtiovarainvaliokunnan
maatalousjaosto
MaJ@eduskunta.fi

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025, ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Hallituksen esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2025 ei tuo juuri muutoksia kevään kehysriihessä päätettyyn. Hallitus jättää viljelijätuet leikkausten ulkopuolelle. MTK pitää tärkeänä myös ruoka-alan kasvuohjelmalle varattua 10 miljoonan euron rahoitusta. Elintarvikeviennin arvon kasvattamiseen liittyvien toimien toimeenpanon kiirehtiminen on tässä asiassa ensisijaista.

Hallituksen budjettiesitys on valtiontaloutta vahvasti tasapainottava. On kuitenkin tärkeä, että hallitus on esityksessään huomioinut nykyisen turvallisuustilanteen ja huoltovarmuudesta huolehtimisen. Hallintoon kohdistuu merkittäviä säästöjä ja MTK kantaa erityistä huolta Ruokaviraston suorituskyvystä. MTK edellyttää, että elinkeinojen kannalta keskeiset viraston toiminnot turvataan. Tukijärjestelmien hallinnointi ja maksatukset sekä vientiin liittyvät viranomaispalvelut ovat tässä ensisijaisia.

MTK esittää huolensa myös valtiontalouden tasapainottamiseen liittyvistä tilastotuotannon muutoksista. Säästöillä ei tule vaarantaa esimerkiksi päätöksentekijöiden kansantaloudesta ja eri sektoreista saatavan tilannekuvan muodostumista, jotta tulevien päätösten vaikutuksia pystytään arvioimaan riittävän luotettavasti päätöksenteossa kaiken aikaa ja kaikissa tilanteissa. Väärien päätösten taloudelliset vaikutukset voivat olla monikymmenkertaisia nyt esitettyihin tilastotuotannon säästöihin verrattuna. Tämän lisäksi elintarvikemarkkinoihin liittyvän tiedontuotannon supistaminen vahvistaisi entisestään vähittäiskaupan neuvotteluvoima, kun kaupan markkinainformaatioetu muodostuisi ylivoimaiseksi.

MTK kantaa myös huolta maaseudun kehityshankkeiden sekä elinvoiman kannalta tärkeiden järjestöjen pienenevästä rahoituksesta. Merkittävin leikkaus kohdistuu hevostalouden kehittämiseen. Leikkaus on alalle kohtalokas, ja siihen on etsittävä korjaavia toimenpiteitä. Hevostalouden pidemmän aikavälin toimintaedellytykset on turvattava rahapeliuudistuksen yhteydessä.

Metsänhoidon rahoihin esitettyä leikkausta MTK pitää pettymyksenä. Metsien kasvua ja hiilensidontaa tulisi lisätä nopeasti. Silti hallitus ei tee mitään METKA-rahojen turvaamiseksi. Kun työt metsässä loppuvat varojen puutteen vuoksi, karkaa hallitusohjelman tavoite metsänhoidosta entistä kauemmaksi. Pettymys on myös se, ettei budjettiesitys sisällä hallitusohjelmassa luvattua korotusta metsävähennykseen.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2425
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2425
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

Maa- ja metsätaloudelle kohdistuu sekä EU-tasolta että kotimaassa kasvavia vaatimuksia luonto- ja ympäristötoimille. Tämä korostuu Suomen valmistellessa kansallista mallia EU:n ennallistamisasetuksen toimeenpanoksi. Suojelu- ja ympäristötoimiin osoitettu rahoitus on budjettiesityksessä riittämätön. Vapaaehtoisen luonnonsuojelun (METSO, HELMI) tehostamiseen ja yksityisrahoitteisen luonnon ennallistamistyön lisäämiseen esitys kohdentaa noin 1,8 miljoonaa euroa. MTK kannustaa hallitusta käyttämään rahan toimivien luontoarvomarkkinoiden kehittämiseen. Näin esimerkiksi yrityksille syntyy aito mahdollisuus rahoittaa haluamiaan ympäristötoimia.

Vaativassa taloustilanteessa hallitus etsii tietä uuteen kasvuun muun muassa lisäämällä tutkimus-, kehitys ja innovaatiorahoitusta sekä myöntämällä verotukea puhtaan siirtymän suurille investoinneille. MTK pitää tärkeänä, että TKI-rahoitusta ohjataan myös puhtaan siirtymän kannalta keskeisten luonnonvara-alojen ja laajan biotalouden kasvuun ja kehittämiseen.

Talousarvioesityksen sisältö:
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 2,6 miljardia euroa, jossa on vähennystä 33,6 miljoonaa euroa verrattuna vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon.

Kasvutoimien, hallinnon ja tutkimuksen määrärahat kasvavat 15,3 miljoonalla eurolla 161,8 miljoonaan euroon vuoden 2024 talousarvioon verrattuna. Muutos johtuu pääosin hallituksen keväällä 2024 päättämistä panostuksista viennin edistämiseen, biotalouden huoltovarmuuden ja arvonlisän kehittämiseen sekä Jokioisten kotieläintuotannon infrastruktuurin uudistamiseen.

Maaseudun kehittämisen sekä maa- ja elintarviketalouden määrärahoista pääosa liittyy vuonna 2023 käynnistyneeseen Suomen CAP-suunnitelman 2023—2027 toimeenpanoon Manner-Suomessa. Toimenpiteiden määrärahat on budjetoitu CAP-suunnitelman rahoitussuunnitelman mukaisesti ottaen huomioon hallitusohjelman säästöt.

Maaseudun kehittämisen määrärahat vähenevät 5,2 miljoonalla eurolla 481,5 miljoonaan euroon. Muutos johtuu tuki- ja korvausjärjestelmien määrärahojen muutoksista, kertaluonteisten määrärahojen poistumisesta sekä hallituksen keväällä 2024 päättämistä lisätoimenpiteistä.

Maa- ja elintarviketalouden määrärahoiksi ehdotetaan 1,74 miljardia euroa, joka on 33,8 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Muutos johtuu pääosin hallitusohjelmassa päätetyn alueellisen ja paikallisen maaseudun kehittämisen säästön toimeenpanoon liittyvistä määrärahasiirroista sekä ravinnekierrätyksen edistämiseen biokaasutuotannolla osoitetun määrärahan päättymisestä.

Luonnonvaratalouden ja Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien määrärahat vähenevät 9,8 miljoonalla eurolla 187,9 miljoonaan euroon vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Vähennykset johtuvat pääosin hallitusohjelman mukaisista sopeutustoimista.

Maa- ja metsätalousministeriö osallistuu omalta osaltaan julkisen talouden sopeuttamiseen. Yhteensä hallinnonalan vastuulla on ensi vuonna 76,9 miljoonan euron suuruinen valtion budjettia vahvistava kokonaisuus, joka on rakentunut hallitusohjelman ja kevään kehysriihen päätöksien pohjalta. Vuoteen 2028 mennessä säästötoimenpiteiden vaikutus kasvaa 141,4 miljoonaan euroon.

Hevostalouden edistämisen rahoitusta alennetaan 8,5 miljoonaa euroa valtionavustuksiin kohdennetuista säästöistä johtuen. Rahoituksen alenemisen vaikutusten keventämiseen etsitään ratkaisuja yhdessä toimialan kanssa.

Helsingissä 27.9.2024

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Johan Åberg
Maatalousjohtaja